

**R. P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère <1543-1623>

Mogvntiæ, 1617

Cap. 6. In quo traditur explicatio quæstionum, quibus inquiritur de
necessariis ad digne sumendam sacrosanctam Eucharistiam,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78477](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78477)

CAP. VI.

In quo traditur explicatio questionum, quibus inquiritur de necessarijs ad dignè sumendam sacrosanctam Eucharistiam.

SUMMARIVM.

- 97 Dispositio ad Eucharistia susceptionem requiritur non modo ex parte corporis, sed etiam ex parte animæ.
- 98 Sola fides non est sufficiens dispositio animæ ad eam sumptionem.
- 99 Peccatum indignè sumendum sacrosanctam Eucharistiam.
- 100 Sumere Eucharistiam peccando venialiter, non est de se peccatum plus quam veniale; quale tantum etiam committitur, qui ex multitudine venialium se sentiens sine devotione accedere, non excitat dolorem cum proposito emendationis.
- 101 Habentem peccatum veniale in habitu, ad Sacramentum Eucharistia accedere sine dolore de eo, non est de se peccatum.
- 102 Actualis devotio quatenus requisita sit in sumptione Eucharistia.
- 103 Usus Sacramenti Penitentia est necessaria dispositio ad Eucharistiam dignè sumendam, & quomodo.
- 104 Necessitas impediendi Ecclesiasticum preceptum non excusat ab obligatione ad talem dispositionem.
- 105 Quod talis necessitas excusans, sit tum articuli mortis, tum vitæ infamiam vel scandalum.
- 106 Quomodo eadem sit quoque necessitas prosequendi Missam inchoatam.
- 107 Quo item modo sit in Parocho necessitas satisfaciendi suo officio.
- 108 Depenuria Confessarii in tribus casibus excusante ab eadem obligatione.
- 109 Qui sumptioni Eucharistia peccati mortalis sibi conscius non potest premittere Sacramentalem confessionem, tenetur premittere contritionem perfectam: quem tamen inculpari ignorantia, bonas fides excusare possunt.
- 110 Obligatio Sacerdotis quamprimò confitendi, cum sibi conscius peccati mortalis celebravit non premissa confessione, ad alios a ratione communicantes non extenditur.
- 111 Illicitum quidem non est de se (etsi consilium non sit) statim post peccatum mortale commissum Eucharistiam sumere.
- 112 Dispositio ad eam ex parte corporis, & de precepto quod Sacerdoti datur communicandi cum stola.
- 113 Quatenus seditas corporis cenatur impedimentum sumendi Eucharistiam.
- 114 Carnalis pollutio quomodo sit peccatum.
- 115 De proveniente ex peccato mortali quid sit statuendum in ordine ad Eucharistia sumptionem.
- 116 Quid de proveniente ex peccato veniali, vel ex causa merè naturalis.
- 117 Quid de actu coniugali.
- 118 Summentem Eucharistia Sacramentum oportet ieiunium esse ieiunio nature.
- 119 Requisita ad tale ieiunium.
- 120 Necessitas ob quam potest quis Eucharistiam sumere non ieiunius.
- 121 Eucharistiam consecrare extra Missam, neque hanc post cibum, aut potum dicere licet, ut existentem in articulo mortis dari possit viaticum.
- 122 Tres casus in quibus ob reverentiam Sacramenti Eucharistia, ipsum sumi potest à non ieiunio.
- 123 De sumptione particularum Eucharistia tenenda ad vitandam Sacramenti irreverentiam.

sibi libis speciebus realiter existit, & sumitur in Eucharistia; tale quid existit, à nobis in quibus defectus exterioris retentio-
tia, qua sit interioris fidei & religionis signum, vulgarisq; sumendi
modus, infidelium & irreligiosum inducat animi. Unde istius-
modi questionum, aliæ ad animam, & aliæ ad corporis neces-
sariam dispositionem pertinent.

QVÆSTIO I.

An sola fides sit necessaria ad dignè sumendam Eucharistiam.

AD hanc respondendum est negativè, ex definitione
Concil. Trident. sess. 13. cap. 7. Et ratio est, quia cum ve-
ra fide potest quis conscientiam habere peccati mortalis, iux-
ta illud Matth. 7. Non omnis qui dicit mihi, Domine Do-
mine, intrabit in regnù cœlorum, &c. Cum qua tamen con-
scientia nemo potest ad sacrosanctam Eucharistiam dignè
accedere, ut patet ex citato cap. 11. prioris ad Corinth. & la-
tius docet id aduersus hæreticos Bellarm. lib. 4. De Euchar. cap.
17. 18. & 19.

Vbi aduerte conscientia habere peccati mortalis dici, non
modo de eo qui affectum habet peccati, sed etiam de eo qui
etià affectum non habeat ad peccatum mortale, tamen sciens
illud à se antea commissum esse, & adhuc in ipsius anima quo-
ad maculam & reatum perseuerare, non dolet de illo, nec il-
lud detestatur sufficienter ad illius expulsionem. Unde cum
Sacramentum Eucharistia dicitur indignè suscipi, cum pec-
cati mortalis conscientia, idem est ac si dicatur, ultra rectam
fidem, in eo qui se fecit peccato mortali contaminatum, re-
quiri penitentiam, tanquam necessariam dispositionem ad
consequendum eiusdem Sacramenti salutarem diuinæ gratiæ
effectum, ac vitandum peccatum mortale quod indignè su-
mens committit, iuxta Apost. loco cit. cum ait, iudicium
sibi manducat & bibit.]

Quod procedit etiam (non obstante quæ sentitur respici-
scendi difficultate) in ijs qui in concubinato viuunt, vel in-
ueteratum odium exercent, vel vehementi alia perturba-
tione sic occupantur, ut eam neque facile deponere possint,
neque ad contritionis gradum attingere, propositumque abso-
lutè concipere non peccandi de cætero. Non enim excusat
eos impossibilitas, quia licet talibus difficile sit ad Eucharis-
tiam sese disponere, vt valeant dignè sumere; nulla tamen
occurrit difficultas tanta deponendi prauam voluntatem,
quin ea superari ab ipsis possit, iuuante Dei gratia, quæ non
deest facientibus quod in se est, ad eadem gratiæ cooperan-
dum. Unde neque ob talem difficultatem excusantur à trans-
gressione præcepti Ecclesiasticæ, nec communicantes in Pa-
schate, nisi illa esset tanta, ut eam superare quasi moraliter
impossibile videretur. Quo casu interdum poterit ratio suf-
ficiens esse ad excusandum hominem, ne pro eo tempore co-
municare teneatur: sed differre possit donec paulatim diffi-
cultatem eam vincere, ac se dignè disponere valeat.

Quod docens Suarez tomo 3. disput. 66. sect. 1. dicto 1. addit,
quod si quis Eucharistiam sumperit conscius sibi non mo-
do peccati mortalis, sed etiam censura Ecclesiasticæ, quæ re-
pellebatur à participatione Sacramentorum, teneri vtram-
que eam circumstantiam in confessione exprimere ad suffi-
cienter manifestandum suum illud peccatum, quod ex
duplici eo capite, duplicem accepit malitiam notabilem, &
ideo aperiendam in confessione. De cuius peccati gravitate,
idem Suarez post D. Thomam latius dicitur in sequenti sect.
2. Sufficit autem notare quod ipsum sit graue sacrilegium:
quia hoc Sacramentum, in cuius iniuriam committitur, res
est maximè sacra: cui ex virtute religionis, summus etiam
latriæ cultus debetur. Deinde sicut religio dignitate supe-
rior est cæteris virtutibus moralibus, & est inferior virtuti-
bus Theologicis: sic tale peccatum suo genere grauius esse
iis quæ sunt cæteris virtutibus moralibus contrariis; non au-
tem ijs quæ virtutibus Theologicis, vt hæresi, desperatione,
& odio Dei.

Adde quod Henriquez ex alijs habet in 1. part. summe
Theologie moralis l. bro 8. capit. 45. §. 1. eo grauius esse tale sa-
crilegiū, quo quis manens in grauiore peccato Eucharistiam
recipit: atque peccata carnis, ultra culpam, habere magnam
indecentiam, propter adiunctam scilicet eis spurcitiā cor-
poris,

poris, in quo locatur sanctissimum Christi corpus. De eo autem quod queri potest, an is Eucharistia susceptioni confessionem præmittere teneatur, qui dubiam habet conscientiam, dubitat de peccato quod commisit, num sit mortale: aut an de eo iam confessus sit, vel certe an illud commiserit. Idem in sequenti §. 3. auctoribus citatis in margine lit. P. indicat respondendum esse distinctione: nempe teneri præmittere, cum magis declinat in partem contra se facientem: non autem cum est in æquali dubio: quia potest tunc conscientiam dubiam deponere, perinde ac in materia voti. Quamquam dubium non est, quin tunc quoque tutius sit confessionem præmittere; nec facile eam relinquendam esse, cum nullum præiudicium, utilitatem autem magnam afferat.

QVÆSTIO II.

An de mortalibus, sic etiam de venialibus peccatis habenda sit penitentia, ad dignè sumendam Eucharistiam.

PRO responsione quoad eum qui cum peccati venialis conscientia, atque adeo sine penitentia de illis, sacrosanctam Eucharistiam sumit, faciunt tria illa quæ Suarez ipse docet in prius citata sect. 1. dicto 2.

100.

Primum est talem non peccare mortaliter, ne quidem si ab eo veniale peccatum in ipsa sumptione committatur, per constantiam, aut aliam vanam intentionem, aut per neglectam distractionem repulsam: aut alia simili de causa, quod etiam in sequenti §. 2. pluribus in margine citatis, docet Henriquez. Ratio vero est, quia peccatum veniale non ponit impedimentum principali, & quasi essentiali huius Sacramenti effectui, qui est gratia sanctificans: huic enim peccatum veniale non ita opponitur, quin simul se compatiatur. Vnde fit ut non videatur adeo grauis iniuria & irreuerentia illa qua Eucharistia cum tali indispositione sumitur, ut censenda sit constituere peccatum mortale: præsertim cum paucis alioqui consultum esset ad hoc Sacramentum accedere, cum paucissimi sint tantæ sanctitatis, ut ab omni affectu inordinato liberi, adeoque collecti in sumptione huius Sacramenti, ut nullum motum vanæ intentionis admittant, atque diligentia omni reprimant, occurrentes distractiones. Si enim D. Ioannes dilectus Christi discipulus in prima sua epistola cap. 1. de numero eorum, qui sine peccato veniali non viuunt, se esse indicat, dicens: Si dixerint eis, quia peccatum non habemus, nos ipsos seducimus, & veritas in nobis non est, quis audeat se ab eodem numero existimare exemptum?

Secundum est: non excusari à veniali eum qui sumptioni Eucharistia addit circumstantiam venialiter malam; ut contingit ei, qui communicat propter ostentationem seu vanam gloriam: aut qui aliqua vana cogitatione occupatus communicat cum distractione, & sine debita attentione & deuotione; vitiat enim actus per indebitam ipsius circumstantiam, & ideo peccatum est, saltem veniale.

Tertium est: eum qui animam suam sentit multitudine venialium oneratam, & ideo ad spiritualia capescenda tepidam, ac quoddammodo indispositam, non excusari à culpa veniali, si absque dolore & proposito emendandi vitam accedat ad Eucharistiam. Ratio est, quia cum sit aliquo modo indignus, non satis diiudicat corpus Domini, ponitque obicem aliquibus huius Sacramenti effectibus non contemnendis: quales sunt remissio peccatorum venialium, & actualis feruor charitatis. Adde quod non possit omnino excusari ab irreuerentia, & iniuria aliqua, irrogata sancto Sacramento.

101.

Extra eos casus autem; si quis habeat peccatum veniale in habitu, licet sine dolore, & proposito emendationis de eo, ad Eucharistiam accedat; siue quia non recordatur, siue quia ob humanam aliquam fragilitatem non potest facile voluntatem auertere ab eo leui affectu; talis ea ratione communicando, excusari potest à peccato etiam veniali: si alioqui procuret accedere cum timore, reuerentiâ, & deuotione ac discussione conscientia, si à longo tempore non sit confessus, dummodo nullum aliud interueniat impedimentum, siue censuræ, siue iustæ prohibitionis Prælati, siue occasionis scandali. Ratio esse potest quia Suarez ipse habet in præ-

ced. disputatione 63. dicto 1. quod neque ex natura rei, neque ex Christi institutione, peccatum veniale sit obex diuinæ gratiæ, non quidem ex natura rei, quia peccatum veniale esse potest cum diuina gratia, & cum illius augmento: non enim impedit quominus opera bona facta ex charitate, meritioria sint gratiæ, & gloriæ; nec item ex institutione Christi: quoniam nihil de ea ex sacris literis, vel Ecclesiæ traditione constat. Neque in re tam graui fingere licet, maxime cum talis institutio non fuisset conueniens, nec accommodata fragilitati hominum: cum & de se peccatum veniale leue sit, & facile ab hominibus committatur. Quare verisimile non est Christum voluisse ut illud impediret huius tanti Sacramenti fructum.

QVÆSTIO III.

An in eo, qui nullius peccati mortalis sibi conscius est, necessaria sit actualis deuotio ad dignè sumendam Eucharistiam.

DE hac re certum est primo: ex defectu actualis deuotionis, quem patiuntur distracti, & minus attenti, & collecti in sumptione Eucharistia, impeditur spiritualium gustum, seu perceptionem cœlestis dulcedinis quam hic diuinus cibus natus est animæ deuote sumenti adferre. Certum est secundo admodum vile esse ad effectum diuinæ gratiæ consequendum ex perceptione huius Sacramenti, hanc obire cum actuali deuotione, pioque in Deum motu, siue gratitudinis, siue amoris, siue alterius similis: ad quem prouocatur tanti beneficii magnitudine, sicut & ad peccatorum nostrorum detestationem.

Dubium est vero, an eadem actualis deuotio vel pius motus ita requiratur ad dignam Eucharistia, sumptionem; ut si deficiat, non percipiatur ex ea effectus diuinæ gratiæ. Cuius pars negans teneri potest, sicut cum Franc. à Victoria & Soto alijque recentioribus tenet Suarez in citata sect. 3. dicto 2. quia & fauet timoratis conscientijs. Pro eo que facit quod habitum est in præcedenti numero 79. & abunde confirmatur ex cap. Is qui in infirmitate 26. quæst. 6. non pe adulto qui creditur continuo moriturus, ministrandum esse cum penitentia Sacramento ipsum Eucharistia Sacramento, quantumcunque obmutuerit, aut in phrenesim conuersus sit, si dum esset mente sanus, testimonio altantium, ostenderit se eadem Sacramenta deuote expectere. Certum est vero siue eo, siue alio modo vltu rationis destitutum, non posse habere actualem deuotionem, nec aliam pijs in Deum motus dispositionem. Quare carentia actualis deuotionis non reddit de se gratiæ Sacramentalis incapacem eum qui Eucharistiam sumit; maxime cum sit contra rationem, ut Sacramentum ei conferatur, qui non est capax principalis effectus illius. Nec est quod quis existimet aliud in ea re iudicandum esse de mente sanis, quam de ægris: quia dici non potest aliquid speciale constitutum fuisse, quo mentis sanis imponatur talis dispositionis necessitas, ad consequendam Sacramentalem gratiam, vbi enim constitutum sit, ostendi non potest; quia tantum habemus apud D. Ioannem cap. 6. illud Christi. Qui manducat me, viuet propter me: quod D. Paulus in priori ad Corinth. 11. interpretatus est, de manducante dignè, qui prius probat se ipsum, ut sic de pane illo edat. Sancti vero Patres illam probationem intellexerunt (quemadmodum habet Concil. Triad. sess. 13. cap. 7.) in eo consistere, ut nullus sibi conscius peccati mortalis, quantumuis sibi contritus videatur, absque præmissa Sacramentali confessione, ad Sacramentum Eucharistia accedere debeat. Et quamuis huius Sacramenti dignitas videri possit necessariam exigere actualem deuotionem, fragilitas tamen hominis facit, ut censi possit eandem deuotionem requirere solummodo ut vtiliorem, & magis fructuosam; non autem ut omnino necessariam ad primarium illius effectum. De qua re plenius Suarez ipse. Sed hæc nobis sufficiunt ad consulendum tranquillitati timoratorum.

tati timoratorum.

**

**

REGI
DI
PRA
TORI
E

QVÆSTIO IV.

Quæ penitentia in eo, qui sibi conscius est peccati mortalis requiratur, ut digne sumat Eucharistiam.

Certum est requiri Penitentiam, non modo ut actus est virtutis, sed etiam ut Sacramentum est: siue, ut solet dici, requiri modo contritionem, sed etiam confessionem Sacramentalem, quando Confessarij copia haberi potest. Ita enim Concil. Trident. aperte statuit in cit. cap. 7. & in Can. II. his verbis: Et ne tantum Sacramentum indigne, atque adeo in mortem & condemnationem sumatur: statuit atque declarat ipsa sancta Synodus: illis quos conscientia peccati mortalis grauat, quantumcumque etiam se contritus existiment, habita copia Confessoris, necessarium præmittendam esse confessionem Sacramentalem. Si quis autem contrarium docere, prædicare, vel pertinaciter asserere, seu etiam publice disputando defendere præsumpserit, eo ipso excommunicatus existat. Vbi aduertit Concil. Trident. non statuere præceptum nouum, sed declarare antiquum: tum Ecclesiasticum, ex perpetuo vsu & consuetudine Ecclesiæ: tum etiam diuinum, ex Christi institutione per Apostolos declarata Ecclesiæ: & nominatim per D. Paulum in priori ad Corinth. capite II. cuius verba, Probet autem seipsum homo, & sic de pane illo edat, &c. Ecclesiastica consuetudo, ut habet idem Concil. in cit. capite 7. interpretatur de probatione qua sumptioni Eucharistia, confessio Sacramentalis præmittitur ab eo, qui sibi conscius est peccati mortalis. De qua tota re plenius Suarez in prius citata disputat. 66. sect. 3. Sufficit autem ad nostrum institutum aduertere, quia istiusmodi præceptum est affirmatiuum, ideoque non obligat ad semper, casus contingere posse in quibus liceat conficere sibi peccati mortalis, sola contritione præmissa absque Sacramentali confessione sumere Eucharistiam. De illis vero iudicandum est ex concursu duorum: nempe vrgentis necessitatis communicandi, & penurie Confessarij: nisi enim duo hæc simul concurrant, ut satis significatum est à Concilio Trident. in fine citati cap. 7. talis omisio talis confessionis non potest à peccato excusari. Verum; igitur sigillatim consideremus.

De necessitate ob quam sola interior Penitentia, absque Sacramentali confessione, potest sufficere ad digne sumendam Eucharistiam.

SECTIO I.

DE hac necessitate notandum est, talem debere esse, quæ reducatur ad ius diuinum: si enim ius tantum humanum eam inducat, cedit iuri diuino: quo, ut prædicimus, ei qui sibi conscius est peccati mortalis imposita est obligatio præmittendi Eucharistia sumptioni, confessionem Sacramentalem, si habere potest Confessarij copiam: sicque necessitas sumendi Eucharistiam in Paschate, quam Ecclesiasticum præceptum imponit, non est causa sufficiens, ut ille qui conscius sibi est peccati mortalis, possit licite communicare præmissa confessione Sacramentali, nisi infamia, vel scandalum adiungeretur. Idem dicendum est de necessitate per præceptum Ecclesiasticum imposita audiendi, vel dicendi Missam in diebus festis: nempe non sufficere, ut Sacerdos, qui aliunde non obligatur, possit Missam dicere, consequenterque communicare non præmissa confessione, quando conscius sibi fuerit peccati mortalis commissi. Ita quod cum D. Antonino, Corduba, & Archid. tenens Suarez, in eadem disputat. 66. sect. 4. sub finem, contrarium aduertit, quod Palud. & Syluester docent, posse tanquam probabiliter teneri in praxi; maxime si alioqui multo tempore quis ea de causa, cariturus sit sacra communione, aut Missæ sacrificio.

Iam si necessitas implendi præcepti Ecclesiastici non excusat in hac re, multo minus excusabit commoditas, qualis est, si quis habeat consuetudinem frequenter communicandi, & necesse erit alioqui illam interrompere, vel si ita se habet dispositum, & affectum ad communicandum, ut

probabiliter speret se magnum fructum consequuturum ex communione, vel si occurrat dies solemnissimus ut Natalis Domini, vel si necesse sit facrum facere pro anima purgatorij, quæ suffragijs indigere probabiliter creditur. Quos casus & alios similes, contra quosdam Simularios non continere causam sufficientem communicandi sine præuia confessione, cum quis sibi conscius est peccati mortalis, Suarez in fine eiusdem sectionis deducit ex eo; quod Concilium Trident. in fine cap. 7. aperte significet in hac re spectandam esse vrgentem necessitatem. Unde sequitur, non sufficere solum commoditatem.

Casus autem necessitatis efficientis in hac re, hi numerantur. Primus, articuli mortis; siue in eo constitutus ille sit qui conscius sibi peccati mortalis, communicare vult; habens quidem copiam Eucharistia, non verò Confessarij (ut si adsit tantum Sacerdos murus qui possit Eucharistiam porrigere, non item Sacramentaliter absolueret) siue etiam sit alius, ad quem communicandum oporteat facere Missæ sacrum. Nam & tunc Sacerdos conscius sibi peccati mortalis non habens copiam Confessarij, poterit contritus, sine Sacramentali confessione, Missam dicere: quia lex charitatis exigit, ut aliena grauis necessitas tanquam propria reputetur.

Secundus casus est infamiae, seu quando non potest quis omittere communionem sine graui infamia, quam nequit alia viã vitare. Non enim est verosimile præceptum posituum obligare cum tanto rigore, ut oporteat ad illius obseruationem subire detrimentum, quod moraliter grauissimum esse iudicatur. Hinc si quis coram Sacerdote ad communicandum positus recedere non potest, sine infamiae nota, excusatur si contritus de mortali cuius est sibi conscius communicet non præmissa confessione. Id quod ex Rosella, & Armilla referens Suarez in eadem sect. 4. §. Sexta causa subiungit, ista notata digna. Primo, si absque incommodo fieri possit, ut plerumque potest cum priuatim communicatur, differendam esse in tali casu communionem: donec præmissa sit confessio. Secundo, non esse consulendum ut in eo ipso casu, ille qui communicare vult confiteatur Sacerdoti iamam porrecturo Eucharistiam: quia nec tunc, nec ibi tale quid decet, præsertim cum non minorem pareret admirationem, aut iniuriam iudicij occasionem daret videntibus, quam si ex sacra mensa ante sumptam sacram communionem recederet. Tertio, cum qui ante communionem præmissa confessionem integram omnium mortalium peccatorum, quæ memoriæ occurrerunt: & postea, antequam ad communionem accederet, recordatur alicuius peccati adhuc à se commissi, de quo non est confessus, teneri per se loquendo, & exclusis circumstantijs quæ excusare possunt, illud confiteri antequam communicet: quia præceptum de quo agimus obligat non tantum ad confitendum ante communionem, sed simpliciter ad confitenda omnia mortalia peccata, quorum quis sibi conscius fuerit. Nec refert, quod tale peccatum oblitum, iam sit remissum in confessione legitime facta; quia non obstat remissio, quin debeat supponi clauibus, ut satis indicat Concil. Trident. cum in citato cap. 7. ne contritum quidem, & per consequens nec consecutum remissionem suorum peccatorum mortalium, vult liberum esse à facienda eorundem Sacramentali confessione antequam ad sacram communionem accederet. Attamen ad vitandam irreuerentiam illam, quæ erga Sacramentum ipsum committeretur recedendo indecenter coram alijs quando ipsum administratur, ille qui cum cæteris communicare paratus adstat ad sacrae communionis linteum, non tenetur statim recedere ad Confessarium, ut absoluat directè à peccato, cuius est oblitus in sua confessione, & tunc recordatur. Pro quo aliquot authores adfert Henric. in sua Summa lib. 8. c. 46. §. 3. in margine litera I, notatque id locum habere seclusa etiam infamiae nota & scandalo.

Tertius casus est scandali, id est, quando sequeretur scandalum omitendo Missam, vel communionem. Nam ex charitate vitandum est scandalum, tanquam magnum proximi nocumentum spirituale. Tunc autem illud sequitur, quando alijs occasio præbetur iudicandi temere de proximo, de eoque murmurandi, & consequenter ipsum infamandi. Non item quando solummodo occasio datur admirationis,

105.

VAL
CIS
D.

quod consuetam communionem omittat; nec enim talis admiratio res est magni momenti, notabile detrimentum adfert.

106.

Quartus casus est, necessitatis persequendi Missam inchoatam, quæ *scandalo etiam & infamia seclusis*, potest esse causa sufficiens, ut is qui sibi conscius est peccati mortalis communicet, non præmissa confessione, si memoria talis peccati, aut etiam illius perpetratio (*ut fieri potest per internum odium, vel alium prauum consensum*) superueniat post consecrationem. Tunc enim eam sola interiore penitentia progrediendum est, propter sacrificij integritatē, & perfectionem, quæ cum sit res grauissima, non est alteri facile postponenda. Neque tunc celebrans tenetur, *etiamsi possit sine scandalo & infamia*, ad se vocare Confessarium, quia non conuenit sacrificium iam inchoatum abrumperē. Excipit Suarez *in eadem sect. 4. §. Quinta & grauis causa*, nisi talis iudicaret se non posse aliter, quam per Penitentiam Sacramentum ad contritionem peruenire; quod vix contingere potest facienti quod in se est: quandoquidem sufficiens auxilium diuinum nunquam deest, illud in necessitate humiliter petenti, nec prauæ voluntatis obicem ponenti, prout liberum est homini ratione ventis, qui libertatem habet & dominium in ijs que ex ipsius voluntate pendent.

Quod si ante consecrationem quidem, sed inchoata iam Missa, memoria prædicta, aut lapsus in peccatum superuenierit, addit Suarez ex D. Bonauentura & Syluestro, quando potest absque incommo- do Confessor ad altare vocari, id faciendum esse: quia talis Missæ pars cum sit extrinseca sacrificio, potest sine indecentia interrumpi rationabili de causa, ut solet fieri propter concionem, aut propter proum, aut propter oblationes quas facit populus. Cum vero nequit Confessor ad altare vocari, non tenetur celebrans ad illum quærendum, Missam inchoatam relinquere, quod præter D. Bonauenturam sentiunt Sotus, à Victoria, & Nauarr. imo & D. Thomas: Quos citans Suarez, rationem addit; quod quamuis prima illa Missæ pars non sit de substantia sacrificij: tamen ex institutione Ecclesiæ simul fit cum sacrificio per modum vnius actionis sacræ, ideoque postquam Missa sentit inchoata, debet absolui.

Denique, si antequam Missa sit inchoata, eadem memoria, vel lapsus in peccatum superueniat Sacerdoti, etiam si iam posito in altari, idem Suarez sentit cum Soto, talem debere, si possit sine scandalo vel infamia, exutis etiam sacris vestibus querere Confessarium potius, quam non præmissa confessione communicare, quia ex parte sacrificij excusari non potest, cum actio sacræ in qua perficitur nondum sit inchoata.

107.

Quintus casus est, necessitatis satisfaciendi suo officio: qualis ob longiorem distantiam ab alijs Sacerdotibus solet esse in parochia rusticana, qui tenetur celebrare diebus festis, ut populus Missam audiat. Nam quando nequit copiam Confessoris habere, potest propter quomodocumque necessitatem cum inferiori penitentia celebrare non præmissa Sacramentali confessione. Id quod Concil. Trident. sess. 13. capit. 7. attingit, simul iniungens, ut talis postea quamprimum confiteatur. Monet autem Henriquez *in sequent. §. 6.* aliquos extempere talem necessitatē excusantem ad eos, qui egestate preui celebrant Missam, ut ex stipite inde accepta se sustentare valeant.

Item Parochos qui celebrare solent pro defuncto præsentē, aut pro benedictione nuptiali. Ac demum Sacerdotes qui ex obligatione capellaniam tenentur dicere Missas. Verum semper expendendum est, *inspectis in talibus circumstantijs*, an necessitas vera urgeat, desitque copia Confessarij: quia ex Concil. Trident. in citata sess. cap. 7. in fine, vtrumque id requiritur, ut qui conscius sibi est peccati mortalis celebret non præmissa confessione.

Circa hunc autem casum quedam occurrunt notanda pro praxi quotidiana. Primum est: quamdiu quidem istiusmodi necessitas durat, tamdiu durare excusationem celebrandi cum sola interiore penitentia; sed talem Sacerdotem debere sibi cauere ne inde sumat occasionē facilius peccandi: imo, si frequentius talis necessitas ei accidat, debe-

re Confessorem querere cum maiore labore & dispendio suo; quod Doctores communiter aduertere habet Suarez *in eadem versu, vltima causa*. Secundum est, quod habet Sotus *in 4. distinct. 12. q. 1. art. 4. colum. antepenult.* cauendum esse à consuetudine & fraude. Cum enim debeat quisque potius consulere salutem animæ suæ, quam temporali vitæ aut honori, is qui in concubinato, aut in alio peccato perfluit, debet à sacris omnino abstinere, quamdiu peccandi occasionem non amouet. Tertium est: in hoc negotio licentiâ Parochis datam, intelligendam esse pro illis solum diebus, in quibus est officio tenentur sacrum facere: in alijs enim diebus, in quibus obligatio non urget, non debet conscius sibi peccati mortalis, sicut nec alius Sacerdos, facere sacrum non præmissa confessione; nisi aliqua necessitas scandalis aut infamie urgeret. Quartum est: quanta debeat esse distantia ab alijs Sacerdotibus in proposito casu, non posse generaliter definiti, sed relinquere iudicio viri prudentis ex consideratione locorum, temporum, & personarum: pro horum enim varietate quidam facile faciunt inter vnus leuicæ, quidam difficulter: & quidam tale iter facere non possunt sine scandalo, aut notâ ignominie: quidam vero possunt. Item quidam possunt aliquando facere illud, non autem frequenter, cum tamen illis frequenter contingat peccare.

His adde quasdam esse causas, quæ etsi videantur, non sunt tamen sufficientes, ut conscio sibi peccati mortalis liceat communicare cum interiore penitentia, absque exteriori confessione. Eas Henricus *in sequenti cap. 47.* persequitur: attingit satis erit. Prima igitur est deuotio, qua quis optat frui communionis fructu. Secunda est, spes habendi proximo quoque tempore Confessarium magis notum, magisque idoneum. Tertia, peccatum quod sine graui damno detegi nequit illi Confessario, cuius datur copia. Quarta, casus reseruat. Namque prima causa non inducit urgentem necessitatem communicandi: secunda vero & tertia, non inducunt penuriam Confessarij: quia ex hypothese adest cui valide fieri possit confessio: nam non definit effectiueus ex eo, quod detur magis idoneus: nec definit confessio valida esse ex eo, quod taceatur peccatum, quod sine graui damno aperiri non potest: quarta denique non minus impedit Eucharistiæ sumptionem, quam Sacramentalem absolutionem.

De penuria Confessarij, quæ cum antedicta necessitate concurrere debet, ut conscius sibi peccati mortalis licite communique, non præmissa Sacramentali confessione.

SECTIO II.

Penuria Confessarij, quæ concurrere debet cum necessitate, ut is qui sibi conscius est peccati mortalis, possit licite communicare non præmissa confessione Sacramentali, tunc contingit, cum non adest Sacerdos habens iurisdictionem super peccata mortalia, aut super aliaque eorum, quorum conscientiam is habet, qui communicaturus est: aut licet habeat, non potest tamen sine graui damno in vita, vel fama, vel rebus externis confessio illi fieri, prout vir prudens consideratis circumstantijs determinaret. Vnde sequitur talem penuriam contingere posse in sequentibus casibus.

Primus est, cum proprius Sacerdos haberi non potest, nec accepta est licentiâ confitendi alteri. Sine iurisdictione enim ordinaria, vel delegata non datur Sacramentalis absolutio. Quod si quis licentiâ haberet eligendi sibi Confessarium, teneretur ea vti ad obseruationem præcepti de quo agimus, præmittendi confessionem Sacramentalem sacræ communioni; nam tunc non censetur laborare penuria Confessarij, si adit quem eligit: sicut nec ille, cui diues fecit potestatem de suis bonis quantum velit sumendi, censetur pati rerum penuriam, per quam excusetur ab obseruatione præcepti de elemosyna.

Secundus casus est, quando peccator non temere, sed rationabiliter timet Sacerdotem illum, qui solus adest habens potestatem audiendi confessiones, non seruatorum sigillum Sacramentale, aut aliam grauem iniuriam sibi illaturum aut

ditæ confessione; nam talis timor causa est excusandum à confessione sufficiens, ex cōmuni Doctorum sententia, prout notat Suarez in eadem sect. 4. §. Tertius casus, addens ex Maiore, & Nauar. id procedere, cum quis tantum habet peccatum illud mortale de cuius confessione timet graue damnum. Nam adhuc habens alia, de quibus non timet detrimentum, vt cōmunicaturus satisfaciat præcepto de quo agitur, tenetur illorum omnium facere confessionem, tacendo illud de quo si sibi merito timet. Quantum autem & quale debeat esse huiusmodi detrimentum, tractari solet cum de integritate confessionis agitur, vt actum est in præced. libro 6. cap. 5. sect. 3. & 4. Vix autem aliud vniuersæ statui potest, quam moraliter & prudenter id esse iudicandum ex circumstantiis. Aduerte vero obiter ex Soto in citato art. 4. sub finem, solam verecundiam nō esse sufficientem causam comunicandi sine confessione, cum inter huius conditiones debitas ponatur, vt sit verecunda.

Tertius casus est non ab similibus præcedenti, cum peccator habet casum reseruatam Superiori quem adire non potest, nec facultatem alteri confitendi ab eo petere: tunc enim urgente comunicandi necessitate, de qua dictum est antea, potest communicare confessione non præmissa: quod sentientes aliquot auctores, referens Suarez, *ibid. consequenter §. Quartus casus*, monet procedere cum quis non fuerit sibi cōfessus alterius peccati mortalis, quam eius quod reseruatum est. Alia enim mortalia habens, deberet confiteri inferiori, qui ob urgentem necessitatem ipsum absolueret cum onere & obligatione comparandi coram Superiore, oblata cōmoditate. De qua re plenius in præcedenti libro octauo capit. sexto.

Si queras, an idem seruari debeat, si alia peccata quæ is habet sint tantum venialia. Respondetur negatiue, si habeatur tantum ratio præcepti de quo agimus, quod comunicaturo imponit tantum confessionem mortalium. Si vero habeatur ratio peccatoris existimantis se nō esse contritum, sed solummodo, attritum potest ex naturali lege præscribente sancte suscipiendum Sanctum sanctorum, obligatio esse confitendi; vt scilicet virtute Sacramenti, quod vim habet conferendi gratiam iustificantem, fiat ex attrito contritus, non ponens eidem gratiæ obicem.

Quartus casus est, quando quis presentem habet Sacerdotem cui potest legitime confiteri; sed de propinquo, aliū expectat cui solet confessionem facere cum maiore deuotione, de quo an præcedentibus adiungi debeat, dubitatur. Aliqui enim affirmant, tunc sufficientem causam esse differendi confessionem, etiam si communicare, aut sacrum facere necesse sit. Aliqui vero id negant; vtrosque *sub initium eiusdem sectionis* refert Suarez; & posteriorum sententiam merito sequitur: quia talis non potest vere dici penuriam pati Confessarij, vt manifestum est. Vnde nec ea de causa posset sine peccato confessionem vltra annum differre. Accedit, quod inde non priuatur cōmoditate postea confitendi illi, cui solet deuotius; sed potius disponatur ad talem maiorem deuotionem.

Dei: ad qua tenetur ille, qui sibi conscius peccati mortalis comunicat confessione Sacramentali non præmissa, ob necessitatem, & Confessarij penuriam.

SECTIO III.

Certum est teneri ad interiore penitentiam, vt omnino necessariam adulto, ad exeundum ex statu peccati mortalis, dicente Domino Lucæ 13. Nisi penitentiam habueritis, omnes peribitis. Difficultas autem est, an necesse sit talem penitentiam esse perfectam contritionem. Quam laudat tractans Suarez *tomo 3. disp. 63. sect. 2. & disp. 86. sect. 5.* resoluit, eum qui habet conscientiam peccati mortalis, nec confiteri potest, teneri ad habendam contritionem, priusquam Eucharistiam suscipiat; ita vt nusquam digne suscipiat, nisi probabiliter & inculpate existimet sibi per contritionem remissum esse peccatum suum. Id quod confirmat plurimum tam patrum, quam Scholasticorum Theologorum auctoritate, aliquot rationib. in quibus immorari necessarium non est ad nostrum institutum. Satis enim erit notare

id esse consentaneum tum doctrinæ traditæ in Concil. Trident. sess. 13. cap. 7. quod idem author bene offendit: tum etiam rationi, quia is qui contaminatus peccato mortali manducat corpus Christi, indignè manducat: ideo enim tali manducationi ab Apostolo præmittenda præscribitur sui ipsius probatio: ad conscientiam nimirum expurgationem ab huiusmodi sordibus: quæ expurgatio sine Sacramentali confessione non obtinetur per aliam penitentiam quam per perfectam contritionem; vt satis intelligitur ex ijs quæ Conc. Trid. sess. 14. cap. 4. de illa, & de imperfecta, quæ attritio dicitur, tradit.

Vnde sequitur illura, qui cum sola attritione recipit hoc Sacramentum, non sancte, sed indignè recipere illud, vt potest qui recipiat in peccato mortali. Nec dici potest ipsa manducatione sanctificari recipientem; quia prius est vt manducet Sacramentum, quam vt recipiat illius effectum. In termino enim manducationis datur sanctificationis effectus, cui obex ponitur dum ipsa manducatione mortaliter peccatur; vt censetur contingere, cum quis sciens & videns se esse in peccato mortali, ideoque indignum, manducat nihilominus. Excusabitur autem à tali peccato indignæ manducationis, poteritque tanquam non ponens obicem recipere primam gratiam, iustificariue ille, qui bona fide putat se contritum, quamuis reuera non sit: aut existimat quidem se tantummodo attritum, sed ex ignorantia excusabili putat ad hoc Sacramentum nihilominus licere sibi accedere, siue quia sic forte edoctus est à suis doctoribus, siue quia sentit se habere propositum absolutum & efficax non peccandi de cætero; neque aliquid amplius, quantum capere potest, sibi necessarium esse iudicat.

Quam etiam doctrinam tradens Suarez *in citata sect. 5. §. Ad fundamenta*, consequenter addit, difficultatem habendi perfectam contritionem, quam aliqui pati possunt propter peccandi consuetudinem, vel propter speciales occasiones, non excusare ab illa habenda; ne quidem cum necessitas adest statim comunicandi: quia semper adest facultas cum diuina gratia habendi contritionem ipsam, vincendi que talem difficultatem, quæ in attritione tanta est, quanta in contritione: quando quidem tota posita est in proposito absoluto & efficax non peccandi de cætero; quod si semel concipiatur, perinde facile erit cum diuino auxilio ad detestationem peccati commissi mentem eleuare ex motiui amoris, ac ex motiui timoris Dei. Non minus vero quam ad contritionem, tale propositum requiri ad attritionem, quæ cum Sacramento sufficiat ad iustificationem peccatoris, patet ex Conc. Trid. in cit. cap. 4. dum statuit eam, scilicet attritionem, si voluntatem peccandi excludat cum spe veniæ, Dei donum esse, & Spiritus sancti impulsam; non adhuc quidem inhabitantis, sed tantum momentis, quod penitens adiutus, viam sibi ad iustitiam parat.

Certum est secundo, Sacerdotem qui sibi conscius peccati mortalis, non habens copiam Confessarij, urgente necessitate celebravit non præmissa confessione Sacramentali; teneri iure Ecclesiastico confiteri cum primum potest. Id enim illi apertè præcipitur in Concil. Trident. sess. 13. cap. 7. in fine: Quod præceptum non pertinere ad laicos pari modo comunicandos, aduersus Nauarr. vrget Suarez *in e. quest. sect. 7.* hoc argumento; quod obligatio legis positivæ non sit amplius extendenda, quam verba eius in sua proprietate intellecta requirant. Non enim alia nobis intimatur Superioris obligantis voluntas; quam declarata eiusmodi verbis: solaque voluntas intimata inferiori, hunc obligat. Neque ad obligationem sufficit, quod Superioris voluntas fuisset obligandi ad aliquid, si ipsum in mentem ei venisset; reuera autem non venit; sicut nec sufficit ad reatum peccati, quod quis succubisset tentatus si tentatus non fuit, neque succubuit. At vero Concilium mentionem facit de solis Sacerdotibus, non præmissa confessione celebrantibus.

De quorum numero idem Suarez monet esse Sacerdotem, qui in die Parasceues facit officium, in quo nec consecrans, nec sacrificans comunicat. Item eum qui post consecrationem mortaliter peccat, aut peccati mortalis prius commissi, tunc primum recordatur, & cum interiore contritione comunicat; ac ad id eum, qui conscius sibi pec-

VAL
CIS
P...

IIO.

cati mortalis assumitur ad complendum & consummandum sacrificium inchoatum ab alio, quem forte contingit mori post consecrationem: quia talium actio proprie est Sacerdotis, tanquam publici ministri sacrificium seu Sacramentum consummantis solemniter ritu Ecclesie: ita ut merito eiusmodi actio possit comprehendi sub nomine celebrationis, iuxta communem usum, & sensum illius vocis. Negat autem comprehendi eum qui per oblivionem solam, celebravit confessione non premissa, quia peccatum ipsius venit tantum illi in mentem post peractam celebrationem. Ratio est: quia Concilium de ijs tantum loquitur, qui habentes conscientiam peccati mortalis celebrant non premissa confessione. Oblitus vero peccati, non habet proprie illius conscientiam, cum hæc dicat actum importantem notitiam de presenti.

111. Restat de hac re vnum monendum, quod præclare tractat ipse Suarez *consequenter in sect. 8.* per se quidem loquendo, non esse illicitum paulo post commissum peccatum mortale, communicare premissa debita confessione: ex accidenti tamen posse esse peccatum graue. Ratio est: quia ex vna parte, quantumcumque breue intercedat tempus, potest esse talis conuersio hominis, ut non solum sanctus sit, sed etiam sanctior quam esset ante lapsum suum in peccatum. Ex altera parte vero fieri potest, ut qui tam cito communicat, generet alijs scandalum, quod maxime timeri debet quando peccatum est publicum, & in consuetudine, ac notum alijs. Item, ut exponat se periculo communicandi sine vera detestatione peccati, & firmo proposito emendationis: quia peccatum recens, non ita facile habetur odio: Cuiusmodi periculum contingit maxime in peccatis carnalibus, quæ vehementius adherent, magisque alliciunt, & excæcant hominem. Vnde consulendum semper est, nisi necessitas contrarium suadeat, ut post peccatum mortale commissum; homo, *etiam si videatur sibi dispositus*, abstineat à communione aliquo tempore saltem per diem, ut sese magis colligat, animumque magis à peccato ipso auertat, & ad Deum conuertat.

QUESTIO V.

Quæ dispositio corporis necessaria sit ad dignè sumendam Eucharistiam.

112. Ad hanc respondendum est, præter illud quod ratio vniuersæ dicitur, accedendum esse ad hoc Sacramentum illo corporis habitu & dispositione, quæ interiorem animæ reuerentiam & deuotionem ostendat: nihil præscriptum esse iure positivo, siue diuino, siue Ecclesiastico (quod etiam *disput. 68. sect. 1.* notat Suarez) nisi quod ex Concilio Bracharensi in cap. Ecclesiastica, distinct. 13. præceptum habeatur quoad Sacerdotem, ut quando communicat, sit stolam ita circumseptus, ut de vna eademque, ceruicem, pariter & vtrumque humerum premens, signum crucis in suo appareat petore; sique aliter egerit, excommunicationi subijci debeat. Quæ comminatio videri quidem potest indicare obligationem sub peccato mortali: sed, ut monet Suarez, si contemptus absit, censeri potest non esse tanta; tum quia res ea quæ præcipitur, non est admodum grauis; tum quia usus communis ostendit talem præceptum non esse in rigore illo receptum; ut argumento est, quod Episcopi Sacerdotem contrahentem non puniant, neque scandalum inde soleat prouenire: imo vix etiam timorati soleant illud non obseruare, quando commode seruari non potest. In particulari autem de eadem proposito dispositione dici potest, seruandum esse vsitatum Ecclesiastica consuetudine ritum satis simplicem, satiisque notum; neque alias indiscriminatas ceremonias esse introducendas. Cuius ritus omissionem non carere aliqua culpa addit Suarez in *sine eiusdem sectionis*: etiam si contemptu scandalos; secluso, nihil sit in eo, quod videatur mortalem culpam inducere.

**

*

QUESTIO VI.

An aliqua corporalis fœditas sit impedimentum dignè sumendi Eucharistiam.

Hic satisfieri potest duabus propositionibus. Quibus præmittendum est primo, impedimentum dignè sumendi Eucharistiam, quoddam tale esse ex necessitate, ut est solum peccatum mortale: quoddam vero ex congruentia tantum, ut censeri potest peccatum veniale, aut aliqua corporis fœditas: atque posterius aliquando rationabili aliqua de causa posthaberi posse; prius nunquam. Præmittendum est secundo, corporis fœditatem vel esse perpetuam, seu ad longum tempus, vel temporalem s. u. ad breue tempus.

Prior ergo propositio est: Corporalem fœditatem per se non impedire ex necessitate, Eucharistia sumptionem, pro qua Suarez in *sequenti sect. 2.* plures citans Authores, hanc rationem addit: quod talis defectus corporis, nisi coniunctus sit cum peccato tanquam cum causa, vel cum effectu ipsius comitante, nihil referat ad honestatem morum, nec pertineat ad bonitatem, vel malitiam moralem (ad quod facit illud dictum Domini Matth. 15. Non lotis manibus manducare, non coquinat hominem) ideoque non debeat de se censeri obex Sacramenti, tanquam repugnans illius sanctitati, aut diuinæ gratiæ, est effectus illius primarius. Et certè durum esset, eum qui perpetuam haberet maculam (cum præsertim Christus non exhorruerit tægere leprosum, Matth. 8. nec tangi à patiente fluxum sanguinis Marci 5.) semper, aut longo tempore priuare hoc Sacramentum salutis; existentem alioqui puræ mentis ac vitæ inculpabilis.

Quod si macula temporalis sit, quæ breui auferenda speretur, eaque videatur aliquam indecentiam afferre; pariter videbitur reuerentia tanti Sacramenti exigere, ut susceptio illius differatur ad breue illud tempus, in quo ea auferenda est. Hocque sensu vult Suarez accipiendum, quod aliqui Sancti docent, tam corporis, quam mentis puritatem requiri ad huius Sacramenti susceptionem: ut scilicet significant, quando commode potest, expectandam esse corporis emundationem à macula qua fœdatur; sicut femina post partum aliquam diu expectare solet, non quidem ob obligationem aliquam præcepti, siue scripti, siue consuetudine introducti, ut patet ex cap. vnico, De purificatione post partum: sed ob decentiam; quandoquidem vna ex parte tales scemina ratione debilitatis non possunt accedere ad Ecclesiam, ut ibi Eucharistiam sumant; ex altera parte, illæ in tanta sunt necessitate, ut ad eas Eucharistia deferri debeat.

Posterior propositio est: Corporalem maculam propter aliquos effectus ex carefultantes, posse aliquando, si non de præcepto, & de necessitate, saltem de consilio, & de congruitate impedire sumptionem Eucharistia. Ad cuius probationem facit cap. Tua nos, De Clerico ægrot. in quo præcipitur, ut Sacerdos leprosus abstinere ab altaris ministerio, propter scandalum & horrorem populi. Facit etiam ratio, quia interdum propter corporis defectum aut maculam homo impeditur ne possit ita se disponere, ut cum debita deuotione & reuerentia ad Eucharistiam accedat: nimirum quia reddit illum ad res diuinas & spirituales tractandas ineptum, vel magnam mentis distractionem generat, variasque cogitationes suggerit, iuxta illud Sapient. 9. Corpus quod corrumpitur aggrauat animam, & terrena inhabitatio deprimit sensum multa cogitantem. Quod quando contingit, dubium non est, consultum esse tantisper Eucharistiam differre. Imo id non facere, est peccatum veniale, cum homo operam dare debeat, ut cum actuali deuotione & reuerentia ad hoc Sacramentum accedat.

QUESTIO VII.

An carnalis pollutio, aut actus coniugalis etiam secluso peccato mortali, sint impedimentum dignè sumendi Eucharistiam.

Notandum est ex doctrina D. Thomæ 3° parte *questi. 80. art. 7.* pollutionem carnalem ex se non esse peccatum, cum

cum non sit immediate in potestate hominis: posse autem peccatum esse mortale, si proueniat ex causa mortali; vt cum ex affectu libidinis procuratur in seipsa formaliter; vel datur illius causa mortalis; cuiusmodi sunt ebrietas, turpia colloquia, impudica cogitationes voluntariae, aspectus, & contactus lubrici. Pariter quoque posse peccatum veniale esse, si proueniat ex veniali causa, vt ex aliquo modico excessu in sumptione cibi. Relinquitur autem hanc naturam, quando causa ex qua prouenit nullum est de se peccatum: vt moderata sumptio necessariae refectiois, aut cubatio super latus ad capiendum necessarium somnum, auditio confessionum, vel allocutio sceminarum ob iustas causas, studium gratia docendi vel concionandi, positum in iis quae ad peccatum carnis pertinent. Id quod procedit ex Soto in 4. dist. 12. quaest. 1. art. 7. col. 5. etiam si prauius sit inde secutura, dummodo ab ista affectatio libidinis & consensus in eam. Adde ex eod. d. Thoma in vnijer sum, causam pollutionis posse esse triplicem: vnam extrinsecam, puta illusionem daemoneis; alteram intrinsecam ex parte mentis, videlicet praecedentes cogitationes turpes; tertiam intrinsecam ex parte corporis, nempe superfluitatem seu abundantiam cibi, vel potus, aut naturae debilitatem. His praenotatis respondetur ad quaestionem aliquos conclusionibus.

Prima est: Cum in homine pollutio secuta ex peccato mortali, sit etiam peccatum mortale, de ea facienda est Sacramentalis confessio ante Eucharistiae sumptionem. Hac patet per antedicta initio quartae quaestionis. Aduertendum est autem pro praxi; eodem die quo talis pollutio contigit communicare praemissa confessione, non esse de se peccatum mortale, prout ex Palud. habet Syluest. in verb. Eucharistia, 3. quaest. 10. in fine. Et ratio est: quia sublato mortali peccato, si quod inde remaneat impedimentum sumendi Eucharistiam, ipsum non est ex necessitate, sed sola ex congruitate, seu decentia; cuius defectus tantum constituit irreuerentiam venialem; ad quam iuxta communem Theologorum & Canonistarum sententiam, vt Soto notat in fine citat. art. 7. vitandam, siue vt in tali casu decenter communio sumatur, sufficit expectasse tempus viginti quatuor horarum. Ab eadem quoque potest excusare interueniens rationabilis causa communicandi: vt quando dies festus exigit Missam celebrari ab eo cui talis turpitudine contigit: aut ipse celebrare debet loco alterius absentis, aut oriatur aliqui aliquid scandalum: vt cum adest tempus, in quo quis ex suae congregationis consuetudine vel statuto, debet cum caeteris communicare, vel pro suo more debet Missam dicere; vel solemnem festiuitas adest in qua sentit magnam deuotionem & affectum communicandi, vel tempus adest lucrandi lubilaeum.

Dubitari autem potest: An proposita conclusio procedat quando quis de peccato suo mortali confessus est, antequam ex eo sequeretur pollutio. Ad quod respondendum videtur, non esse quidem necessarium id asserere: quia cum peccatum illud mortale deletum fuerit per confessionem, non manet malitia ipsius, ex qua pollutio mortalis secuta esse censetur: attamen esse tutius, tunc quoque eandem conclusionem seruare in praxi: confitendo scilicet ante communionem de tali pollutione, ad expressiorem explicationem grauitatis peccati praecedentis, quam effectus ex peccato ipso secutus manifestat plenius: sicut cum quis vulnerauit aliquem, & statim confessus est, ad expressiorem explicationem grauitatis illius culpa, de effectu ex ea secuto confitetur.

Secunda conclusio est: Pollutionem prouenientem ex causa tantum veniali impedire communionem solummodo ex congruentia. Ratio est: quia solum peccatum mortale in anima perseverans, communionem ipsam impedit ex necessitate, tanquam directe contrarium sanctitati Sacramenti, & ipsius principali effectui, qui est gratia sanctificans.

Tertia conclusio est: Si pollutio sit mere naturalis, contingens absque peccato etiam veniali, non esse quidem de se impedimentum sumendi Eucharistiam, praeterquam ratione suorum effectuum. Hac quoad priorem partem satis patet ex antedictis in praeced. quaest. 6. quando quidem de ea tanquam de quadam corporis foeditate iudicandum

est. Quoad posteriorem parte non videtur patet: quia pollutionis effectus censentur ipsam sumptionem impedire, si in homine maneat: vt foeditas corporis ob indecentiam immunditiae valis in quo coeleste hoc fereculum excipitur: & distractio mentis, ob indeuotionem, quando pollutionem passus se adhuc sentit ineptum ad res diuinas tractandas; patiendi varias distractiones & mentis euagationes, prout solet vsueneri hominibus vulgaribus; quibus propterea consulenda est dilatio sumptionis Eucharistiae, donec quieti sint, & a talibus impedimentis liberi: licet ad illam non obligentur saltem sub mortali, prout in Summa de Sacramento, num. 81. Franciscus a Victoria expressit: dummodo tamen quantum possunt, colligant se & vniant Deo. Nam etsi patiantur aliquam mentis euagationem, illa tamen, cum nec in se voluntaria sit, nec in sua causa, est absque peccato. Vnde cum occurreret aliqua necessitas, vel specialis utilitas, taliter distractus non tenebitur sacramentum communionem, vel sacrificium differre propter eiusmodi passionem inculpabilem; quamquam cum minori actuali aptitudine & deuotione ad Sacramentum accedens, percepturus non sit forte tantam spirituale dulcedinem, quantum alioqui perciperet.

Imo cum pollutio deprehenditur ex daemoneis tentatione prouenire (vt cum nulla data illius causa solet accedere, eo tempore quo statuit quis communicare) continentenda est prout Suarez quoque notat in citata disput. 68. sect. 2. vers. Ex hac: enitendo tamen cum reuerentia & deuotione debita, ad tantum sacramentum accedere. Multo etiam magis continentenda est, si credatur ex causa mere naturali prouenire, omninoque inuoluntaria esse; vt communiter contingit in iis qui ex natura infirmitate patientur diuurnum seminis fluxum; aut ex nimio timore in eam prolabendi, quo aliqui nimium solliciti de ea vitanda in eam prolabuntur; quibus ideo consulendum est, vt ab huiusmodi consideratione animum auertant, & se committant Deo in re qua contingens sine ipsorum consensu in illicitam delectationem, non potest magis foedare animam, quam sputum, vrina, aut aliud corporis excrementum.

Quod maxime inculcari potest personis spiritualibus, & timoratae conscientiae, quibus Deus saepe tale quid contingere permittit ad humilitatem, & maius meritum ipsorum, vt de se D. Paulus testatur, in priori ad Corinth. 12. dicens: Et ne magnitudo reuelationum extollat me, datus est mihi stimulus carnis meae, &c.]

Vltima conclusio est: Eodem modo iudicandum esse in hac re de actu coniugali ac de pollutione, tum qua communionem habet corporis foedatam; atque adeo vt possit esse tum peccatum mortale, vt cum quis cognoscit suam tanquam alienam; tum veniale, vt cum quis suam cognoscit praecipue ob carnalem delectationem; tum etiam nullum, vt cum eandem cognoscit tantum causa prolis suscipiendae, vel ad reddendum debitum peticum; ex D. Thoma in citato art. 7. ad 2. & pluribus aliis quos referunt Henriquez in Summa lib. 8. cap. 51. § 3. lit. K. & Thomas Sanchez in lib. 9. de matrimonio, disput. 13. num. 5. In quo tertio casu, si ad communionem accedere velit, suae voluntati relinquitur, in cap. Vir cum propria, 33. quaest. 2. Extra eum casum vero, tum in eodem cap. Tum in pluribus aliis, eadem quaest. 4. saltem vt salubre consilium, praescribitur abstinencia a communiione, intellige vnus dici, iuxta communem Theologorum & Canonistarum, vt ante ex Soto reuelim. 3. sententiam. Talis vero praescripi ratio esse potest, quod ex eiusmodi actu, quando ex nimia concupiscentia carnis, & affectu voluptatis procedit, oriatur magna distractio, hebetudoque mentis ad res spirituales: cum qua, etiam delecto iustam poenitentiam peccato, accedere ad Eucharistiam, regulariter habet irreuerentiam venialem: quod Suarez quoque ex D. Thom. & nonnullis aliis notat in eadem disput. 68. sect. 2. in fine. Aduerte obiter, quod etiam admonet a Victoria in fine citati num. 81. bonum quidem esse, vt post Eucharistiae sumptionem vir abstineat a propria vxore; id tamen non esse de necessitate.

Q U E S T I O V L T I M A .

An ad digne suscipiendam Eucharistiam, necessarium sit suscipientem ieiunium esse.

118. **Q**Uæ huc pertinent Suarez *ibid. sect. 3. 4. 5. & 6.* late persequitur, quæ quam brevissime fieri poterit, ad proximum accommodatæ, complectemur aliquot documentis.

Primum est: iure quidem diuino prohibitum non esse Eucharistiam sumere post cibum & potum: conuenienter tamen ab Ecclesia præceptum esse, ut tantum à ieiunio sumeretur. Prior pars patet ius diuinum, nec scriptum nec traditum habetur; nec ex Christi institutione colligatur, aut ex natura rei, quia Christus illam porrexit Discipulis postquam cœnatum est: nec tale quid est res de se mala. Posterior pars constat ex Ecclesiæ usu ab Apostolis accepto, ut traditur in cap. Liquido. De consecrat. distin. 2. & plurium Patrum & Conciliorum autoritate confirmat Suarez in citata *sect. 3. dist. 1.* talisq; præcepti conuenientiam repetit. Tum ex Spiritus sancti assententia, per quam Ecclesia in fide & moribus errare non permittitur.

Nec obicias præmemoratum Christi factum: qua non fuit, ut ipsum in eo imitaremur, sicut nec cum circumcidi aliaque legalia seruare voluit. Tum etiam ex reuerentia huic Sacramento debita: quia inde instruuntur fideles corpus Domini diiudicare, seu discernere à communibus cibis, ac etiam ponderare, quod Christus sit primus & præcipuus ipsorum cibus. Vitatur etiam periculum vomitus, mensque liberior est & expeditior ad res diuinas cum deuotione tractandas.

Secundum documentum est, Ieiunium quod ante communionem necessarium est ex Ecclesiæ præcepto debere esse naturæ, seu quo nihil à media nocte sumptum sit per modum cibi vel potus, ne quidem in modica quantitate, ex cap. Nihil, §. Nullus, 7. quæst. 1. aut per modum medicinæ, seu intentione tantum subueniendi alicui occurrenti corporali necessitati. Istud est D. Thomæ 3. par. quæst. 80. art. 8. ad quartum. In quo omnes Theologos conuenire Suarez monet in *seq. sect. 4. sub initium.* Atque ad eius confirmationem facit Ecclesiæ consuetudo: quæ optima interpretis est legum in ealatarum. Idem tradens Henriquez in *sua Summa lib. 8. cap. 49. §. 2.* addit id procedere quæcumque illud modicum non sit nutritiuum, ut papirus; nam nec aqua nutritiua est. Item quantumcumque; illud postquam traiectum est in stomachum, statim euomat: quia ex eo non cessat ratio cibi vel potus sumpti.

De ieiunio natura necessario ad Eucharistiam digne sumendam.

S E C T I O I .

119.

AD huius intelligentiam, notandum est primo, tunc dici aliquid per modum cibi vel potus sumi, quando ore accipitur, & propria actione vitali in stomachum traicitur edendo vel bibendo: quod quia contingit non tantum cum refectio corporis, sed etiam cum medicina sumitur, *vere enim hæc comeditur aut bibit: sicut illius, ita & huius sumptione ieiunium naturæ frangi censetur; non item cum quis deglutit sanguinem, aut alium quemcumque humorem ex capite in os descendentem* (quod pluribus in margine citato habet Henriquez in *seq. cap. §. 50. 4.*) quia tunc non vere comeditur, cum non traicitur in stomachum quod extrinsecus ore sumptum sit: nec etiam cum quis aliquid extrinsecus ore sumit quidem, sed illud casu & præter intentionem deglutit, ut cum quis muscam aut aliquas guttas pluuiæ inaduerterter deglutit, aut cum prægustando iusculum, quod expuit, aut adluendo os, aliquid cum salina casu & contra intentionem traicit. Neq; opus est, ut illud sit in saliuam conuersum, ut Syluester *Eucharistia 3. quæst. 6.* habet ex Palud. in 4. *distin. §. 8. quæst. 2. art. 2. concl. 2.* Addit cum Sylu. Suarez ex D. Thomæ quantitatem sic sumptam debere esse valde paruum, quia debet ita permisceri saliuæ, ut possit cum ea per modum vnus traici.

Notandum est secundo, de reliquiis quæ manent in ore ex præcedenti die; siquidem casu, & præter intentionem in

stomachum traiciuntur, non ideo solui ieiunium naturæ, quia non sumuntur per modum cibi vel potus, sed per modum saliuæ: si vero præuise ab homine deglutantur ex certa scientia, & intentione, idem ieiunium solui & communionem impediri sentit Palud. Quod Tabiena in verbo Communionis scrupulosum iudicat, non tamen Suarez in *eadem sect. 4. dicto 2. in fine*, censens, quia tunc sumuntur potius per modum cibi, quam per modum saliuæ, consulendum esse potius ut expellantur, quam traiciantur. Item cum quis noctu misit aliquid in os, ut faccarum, paulatim deglutendum, si illud durer vsque ad initium sequentis diei, ita ut post mediam noctem aliquas partes illius in stomachum traiciat, solui ieiunium naturæ, tradit Palud. in *citata conclus. 2.* Et probatur, quia partes illæ sunt cibus, non autem cibi reliquæ, manentes casu in ore, earumq; ex ore stomachum traicentio materia ducatio est.

Notandum est tertio, quod per cibum aut potum etiam in modica quantitate sumptum soluat ieiunium naturæ, haberi ex Concilio II. Bracharensi, can. 10. Dum præcipit deponi eum qui non ieiunius, sed quocumq; cibo sumpto oblationem consecrauerit in altari. Et ex Concilio Trid. Can. 1. dum prohibet, ne quis post cibum atque potum quemlibet minimum sumptum, Missas facere præsumat.

Notandum est quarto, quod cum præceptum istud detur tantum de ieiunio naturæ à media nocte vsque ad sumptionem communionis, ab hac per illud non excludi eum qui propter præcedentis diei nimium cibum, perinde est indigestus, ac si eodæ die comedisset, prout satis significat D. Thomas in *cit. quæst. 80. art. 8. ad 5.* Neque etiam imponere obligationem aliquam abstinendi à potu post communionem. Quamquam ut D. Thomas *ibidem ad 6.* annotat, deuotio & reuerentia tanto Sacramento debita exigit, ut facer ille cibus prophano communique cibo non facile miscatur, ex cap. Tribus, de consecrat. distin. 1. & ex cap. Si constitit, de accusat. ubi puniuntur Sacerdotes, qui cum præcedente nocte in taberna fuisset, nec post dormiisset, Missam dixerit non quod sit necessarium inter sumptionem communis cibi, & sacræ communionis interuenire somnum, iuxta communem sententiam teste Nauar. in *Enchir. cap. 21. num. 53.* sed oboneratum adhuc cibis stomachum; in impedimentum deuotionis & reuerentiæ requisitæ ad tanti Sacramenti debitam susceptionem. Exigit quoque eadem deuotio ac reuerentia aliquam temporis moram poni in gratiarum actione post communionem, aliaque pia occupatione, qua Christo à nobis suscepto ante exhibeamus aliqua religiosa obsequia, quam ad alia diuertamus; cuius exhibitionis proximum trademus in fine sequentis capituli.

De necessitate ob quam licet non ieiuno Eucharistiam sumere.

S E C T I O II .

Tertium documentum est, interdum necessitatem hominis, & reuerentiam Sacramenti excusare ab obseruatione præcepti Ecclesiastici de quo agimus. Ratio est, quia cum sit positiuum, non obligat tam stricte, quin aliquando cesset obligare; & tunc maxime, cum vel necessitas hominis, vel reuerentia Sacramenti id exigit. Quia enim in productum est in spirituales utilitatem hominis, & reuerentiam Sacramenti, non debet contra illas militare.

Necessitas autem hominis, eaque sola, ob quam potest quis communicare non ieiunius, contingit ex communi Doctorum sententia, prout tangit Suarez in *memoria. disp. 68. sect. 5. in initio*: quando in mortis articulo constitutus debet accipere viaticum, nec potest sine graui detrimento, aut eius periculo probabili (quod Medici iudicio expendendum est) ieiunius expectare tempus commodum, nec intempertium; id est, quale expediret ad reuerentiam Sacramenti, ac quod non ferret magnam difficultatem in eodem Sacramento habendo. Atque ad talem necessitatem propositum præceptum non extendi ostendit tum recepta consuetudo Ecclesiæ; tum etiam ratio. Nempe quod alioqui tale præceptum impediret ad impletionem diuini præcepti, de sumenda Eucharistia, quod obligat in mortis articulo, si vnquam alias ac constituto in maxima necessitate, tolleretur auxilium oportunitum,

tunum, sibi quod debitum: quorum neutrum de intentione præcipiens fuisse, certum est.

Procedit autem istud, non tantum in casu mortis naturalis, sed etiam violentæ; quando neque hæc ipsa differri potest, nec communicatio anticipari, tunc enim eadem est necessitatis ratio, quæ in articulo mortis naturalis.

Si quæras: An liceat illo modo sæpius communicare in eadem ægrotudine? Respondetur distinetione, (vt in ead. sect. responder. Suarez & consentit Henric. pluribus aliorum citatis in memorato lib. 8. cap. 50. §. 1.) nempe si ægrotus post sumptum viaticum breui solum tempore in vita perseveret, non esse illi sæpius dandum hoc Sacramentum post cibum vel potum; quia tunc nulla est mortalis necessitas, quæ censeatur vrgere. Si vero perseveret diutius, vt ad octo vel decem dies, primum esse sentire, quod Ecclesia prohibere nolit ipsum post cibum vel potum communicare, si moraliter loquendo non possit ieiunare. Nam maxime indigent ope & subsidio tanti Sacramenti ad vincendas occurrentes tentationes & peccandi pericula superanda, nec valentem præstare quod præcipitur: pia mater Ecclesia non videtur velle suo præcepto, cum tanto spiritali dispendio adstringere.

Hic occurrit monendum, sententiam Ioan. Maioris fuisse, quam referunt & reiciunt Franc. à Victoria De Sacramentum 83. & Sotus in 4. distinct. 12. quæst. 2. art. 8. column. penult. licere Sacerdoti iam sumpto cibo consecrare (clanculum tamen) propter necessitatem infirmi, idque sine sacris vestibus, & sine Missa, per sola verba consecrationis, ita vt Sacramentum non sumat, sed solum porrigat infirmo, imo si hostia ex azymo desit, posse buccellam panis fermentati consecrare. Reiciendi autem ratio bona est, quam habet Suarez in eadem sect. 5. dubio 2. quod id repugnet communi Ecclesiæ consuetudini, & reuerentia huic Sacramento debita, prout de se patet. Sed si omnia rite seruentur, excepta circumstantia ieiunij, maior difficultas est, num liceat Missam celebrare, vt subueniatur proximo: qui aliqui excessurus est è vita sine viatico. Eam laicius tractat Suarez ibidem: & quamvis partem affirmantem probabilitate non carere censeat, negantem tamen (cum recepta Ecclesiæ consuetudo ad stipulatur) sequitur cum Franc. à Victoria & Soto ac Nauar. consentitque Henriquez dum in præced. cap. 46. §. 1. in fine, pluribus in margine citatis lit. D. ait, non licere Sacerdoti nõ ieiuno celebrare vt alios communit, licere autem (ad lit. idem in seq. §. 2.) Parocho ieiuno & contrito secundam Missam celebrare, vt morientem subditum communicare valeat: nisi aliunde sit impedimentum.

Cæterum pro praxi prouisum est istiusmodi difficultati per illud quod ab Ecclesia præscribitur in cap. Presbyter. De consecr. distinct. 2. & communis consuetudo habet, vt semper seruetur Eucharistia pro infirmis, ne contingat eos priuari tam necessario subsidio, tollaturque difficultas eam habendi, in promptu.

De reuerentia Sacramenti Eucharistia, ob quam licet non ieiuno ipsam sumere

SECTIO III.

Quod attinet ad reuerentiam Sacramenti Eucharistia, tres sunt præcipui casus in quibus ea excusat communicantem post cibum & potum. Primus est, quando aliqui gratis irreuerentia irroganda esset Eucharistia; vt quia combureretur, aut alias iniuriose tractaretur veniens in manus hæreticorum, aut aliorum infidelium: vel alia simili de causa. Secundus est, quando aliqui sacrificium Missæ relinqueretur imperfectum. Sic enim quando Sacerdos loco vini fundit aquam calici, nec id aduertit, donec illam sumptis, consumpta iam sacra hostia, debet iterum calici vinum infundere, illudque consecrare & sumere, vt sacrificium perficiatur. De qua re D. Thomas 3. part. quæst. 83. art. 6. ad 4. & cum eo alij, quorum meminit Henriquez lib. 8. cap. 50. in margine lit. N. Vbi & reicit eorum sententiam qui dixerunt tunc particulam hostia mixtam illi aquæ esse ex ore reddendam: nam id valde indecens est. Præterea quando Sacerdos sumptis iam cibo vel potu, siue per malitiam, siue per inadvertentiam dicit Missam: facta enim iam consecratio panis, nõ potest desistere ab inchoato sacrificio, donec illud

perficiatur; & sic non ieiunus communicare cogitur: quod digne facere potest poenitens, vt par est de suo peccato. Ante consecrationem autem, ex D. Thom. ibid. ad 2. turpius est ipsum recedere ab altari, quam Missam inchoatam persequi, cum id fieri potest sine infamia & scandalo; quod raro contingit, ita vt plurimum ea de causa sit prosequenda Missa inchoata.

Denique cū Sacerdos dicens Missam consecratio iam Christi corpore, ita morbo corripitur, vt sacrificium inchoatum perficere non possit, ipsum debet ab alio perfici ex cap. Nihil 7. quæst. 1. si que desit Sacerdos ieiunus, debet alius perficere etiam si non ieiunus, ex D. Thom. ibid. ad 1. & ex alijs quorum meminit Henriquez in cit. cap. 50. lit. O. Circa quod in §. 3. addit. si tale quid contingat Episcopo celebranti in Pontificalibus, nec haberi possit alius Episcopus, Sacerdotem non Episcopum posse quod superest Missæ perficere absque Pontificalibus, quæ non pertinent ad substantiam Missæ. Item si celebrans deficiat sumpta iam vtraque specie, nihil debere ab alio perfici, cum nihil desit de necessitate sacrificij.

Tertius casus est, quando necessarium est, vt Sacerdos huius Sacramenti reliquias sumat post iam sumptam ablutio- nem: plerumque enim fit vt ante eam illi non aduertantur, neque possint facile seruari in crastinum: quo casu Ecclesiam voluisse prohibere ne illæ sumerentur, probabile nõ est; præfertim cum sumptio ea, tantum sit circumstantia, & quasi complementum actionis consecrandi ac conuiuij sacri in ea peracti: ad quam actionem qui ieiunus accessit satisfecit præcepto Ecclesiæ, etiam si in ea priusquam totum sacramentum consummat aliquid aliud deglutit.

Id quod Suarez in eadem disput. 68. sect. 6. cap. 2. illustrat exemplis casuum in quibus soluitur nature ieiunium traiectione vini, quam consummatione totius sumptionis sacramenti Eucharistia. Primum est, cum in die Parasceues pars hostia consecrata in vinum conuicitur cum eo sumenda. Secundum est, cū in Missa hostia particula ad mixta sanguini, hoc hausto remanet in calice, infuso enim vino, quod cõuenientius est, quàm immisso digito, ad labijum calicis trahitur vt sumatur. Tertium, quando saluæ defectu hostia sic hæret palato, siue Sacerdotis, siue alterius communicantis, vt traici non possit, nisi accepto vino, vel aqua: quod item conuenientius est, etiam pluries, quàm digito propellere. In quibus casibus aliquid vini sic sumpti, ordinarie ante Sacramentum traicitur in stomachum. Doctrinam hanc tenentes authores idem Suarez citat: & contrariam aliorum notat procedere, quando tales reliquæ sumuntur per modum integre communionis: vt fieri posse ex eo constat, quod in illis vere sit totus Christus. Alia, vero tales reliquias sumi posse illo quo diximus modo, etiam si grandiusculæ sint: quia in ea re solum attendendum est, quod sint pars proxime oblatis sacrificij, ad cuius consummationem pertineant, prout ante propositum est.

Quod si reliquæ essent ex alio sacrificio; aut ex eodem quidem, sed ipso penitus peracto, vt cum Sacerdos iam recessit ab altari: quoniam earum sumptio non haberet rationem prædictæ consummationis, sed distinctæ communionis; consultius est, vt idem Suarez addit, illas reseruare, nisi casus contingeret similis, primo supraposito, in quo nõ possent seruari sine reuerentia maiore, quam committatur sumendo post sumptum aliquid alterius cibi, vel potus: nam tunc ratio dicitur potius sumendas esse, quam tali irreuerentiæ exponendas. Nec obstat Ecclesiæ præceptum, quod quia institutum est pro reuerentia Sacramenti, nõ debet contra eam militare.

Si quæras: An huiusmodi reliquæ dari possint laicis communicantibus, postquam sumperunt ablutio- nem? Idem respondet negatiue; quia eorum actio communicandi censeatur omnino consummata per primam sumptionem Sacramenti, ideoque si eam sumptio reliquiarum sequatur, cum & ipsa sit vera communicatio separatim facta; continget post primam communionem iterum communicare, quod non permittitur, vt nec post primam Missam dicere secundam. Vnde patet ne quidem ante ablutio- nem dandas illis esse, nisi moraliter loquendo dentur ita continenter, cum iam sumpta hostia, vt vna tantummodo moralis communicatio esse, merito censeatur.

Si rursus quæras: An post Missæ sacrificium dispensans

populo

123.

VAL
ETS
P...

populo Eucharistiam possit tales reliquias sumere? Idem adhuc respondet, si sint particulae tunc consecratae pertinentes ad sacrificium quod celebravit, posse sumere, quia tota illa est una actio moralis. Si vero sint particulae in alia Missa consecratae, consultius esse ut serventur, sicut prius servabatur; quam ut ita sumantur. Addit alius citatis Henriquez in prius memorato cap. 50. §. 2. Sacerdotem, si post horam à tempore ablutionis reperiat reliquias aut formulas ab aliis preparatas, debere illas reservare in sacrario, sique id non possit fieri, ut cum celebrat in Eremitorio, licere illi eas sumere, etiam post interuallum, dum manet in altari.

CAPVT VII.

De ratione qua digne sumatur sacrosancta Eucharistia, ad spiritualis gustus suauitatem ex Christi praesentia sentiendum.

S V M M A R I V M.

- 124 Dignitas maxima sacrosanctae Eucharistiae, quae est motiuum summae reuerentiae ei exhibendae.
 125 Ratio procurandae eiusdem reuerentiae.
 126 Ratio procurandae humilitatis, cum ad Eucharistiae sumptionem accedendum est.
 127 Ratio timorem (cum quo item accedendum est) temperandi spe diuini auxiliij.
 128 Non obstat ea spes quae preparationi animae incumbere debemus.
 129 Fines sacrosanctae Eucharistiae, memoria recolendi.
 130 Occupatio intellectus in consideranda summa Dei bonitate, sapientia, & potentia relucente in Eucharistia.
 131 Occupatio eiusdem in remouendis rationibus humanarum impedimentis occurrentibus aduersus fidei veritatem de eadem Eucharistia.
 132 Varij effectus Eucharistiae, ex quibus potest excitari voluntas ad illius desiderium, & quasi famem.
 133 Quali amore redamandus Christus dans se nobis in Eucharistia.
 134 Quantam ostendat in hac, si erga nos amoris magnitudinem.
 135 De agendis ipsa communionem.
 136 Agenda post communionem.

Hic ratio, prout à viro quodam pio obseruatum est, consistit primo in procurando, tum reuerentiam, tum humilitatem, tum etiam timorem temperatum; cum quibus conuenit accedere ad tam diuinum, ipsis etiam Angelis tremendum, Sacramentum. Deinde sancte occupando memoriam, mentem, & voluntatem: prout exigit res tanti momenti, prohibitis sensibus & appetitibus sensitiuis, ne illi vagentur, nec isti tumultuentur, sed timore & reuerentia aduenientis caelestis hospitatis compellantur in officio manere. Denique in agendo ea quae decent, siue in ipsa sumptione, siue post eam.

De procuranda reuerentia.

SECTIO I.

124.

Primum omnium ante communionem recolendi, seruataque in gestibus & externo habitu modestia, debemus procurare internam reuerentiam, concipiendo mentem, quam possumus sublimem, de tanto Sacramento, tam ab Angelis quam ab hominibus adorando, exultationem; nimirum verè certissimamque fidei actum eliciendo, quo firmissime credamus Christum in Eucharistia contineri. Namque si de ea, ut olim Hebraei de manna, interrogas; quid est hoc? sicut Moyses illis respondit Exod. 16. Iste est panis quem dedit vobis Dominus ad descendendum,] ita tibi Christus, qui veritas est, nec falli aut fallere potest, respondebit ex D. Ioanne cap. 6. Hic est panis de caelo descendens. Ego sum panis viuus, qui de caelo descendi,] & Matth. 26. Accipite & comedite, hoc est corpus meum. Quam igitur suscipienda est Eucharistiae dignitas, in qua Dei effusa in nos bonitas per immensam suam sapientiam, infinitamque potentiam sub accidentibus exiguae buccellae panis, mirabili inauditoque artificio accomodate

ad nostrum usum, coarctauit Christum: ita ut plura verissime contineat, qui haeres est vniuersorum:] ad Hebr. 1. Cui data est omnis potestas in caelo & in terra] Matt. 28. Quem Deus exaltauit, & dedit illi nomen quod est super omne nomen, ut in nomine Iesu omne genu flectatur, caelestium, terrestrium, & infernorum, & omnis lingua confiteatur, quia Dominus Iesus Christus in gloria est Dei Patris,] ad Philip. 2. In qua gloria sicut facie ad faciem videndum se exhibens Beatorum panis est (de quo Luc. 14. Beatus qui manducabit panem in regno Dei] ita in Eucharistia dans se fide cognoscendum, cuius est viatorum. Id quod laetabundus exultans fidelis chorus, seu Catholica Ecclesia proficitur canendo, Ecce panis Angelorum factus cibus viatorum, &c. Proficitur pariter dum per publicos suos ministros nomine totius populi, certis horis (quia non potest continue) laudes coram eo diuinas decantant; itemque dum institutione festorum, erectione templorum, horumque exornatione, & ministeriorum ac ministeriorum, ac caeremoniarum varietate & maiestate, atque aliis quibus potest modis honorem & gloriam ei exhibendam curat; ad imitationem eius quae sursum est Hierusalem mater nostra, ad Galat. 4. in qua laus, honor & gloria sine vlla intermissione Christo datur ex cap. 4. Apocalyp.

Procuranda igitur est Eucharistiae reuerentia, mentem erigendo, expendendoque seria consideratione, quam dignum, quamque praestans sit illud quod nobis in eo porrigitur. Est enim Christus corpus sanctissimum, ex Virgine integerrima integerrimum, opera & artificio admirabili Spiritus sancti formatum, perfectissimum, rationi obsequentissimum ex materno utero sine matris dolore, & sine vlla virginalis claustris fractione egressum; cuius attactu depulsi sunt diuersi generis morbi ab hominibus, iuxta illud Luc. 6. Omnis turba quaerebat illum tangere, quia virtus de illo exibat, & sanabat omnes] cui obiecta est aqua, ambulanti super illius undas, sicut & caelum & terra, quando ipso patiente Sol & Luna obscurata sunt, & petrae scissae: quod post fustas nostri causa lacrymas, percellas molestias & ignominias, toleratos labores itinerum, famis, sitis, vigiliarum, vinculorum, verberum, sputorum, coronae spinicae, & supplicij crucis: translatus est in caelum, & ad dextram Patris omnipotentis collocatum: idque cum quanto maiestatis & gloriae splendore; ineffabile est, & arcanum; quod excedens omnem mentis nostrae captum, humile silentio venerandum est: Atque cum tam glorioso corpore simul porrigitur, nobis viuificans ipsum, anima gloriosissima, quae ex primo momento suae creationis, diuinæ naturae intuitionem beata fuit, gratia ac donis Spiritus sancti sine mensura abundans, tanquam inexhaustus thesaurus omnium bonorum caelestium, de cuius plenitudine ceteri omnes acciperent,] ex cap. 1. Ioan. Virtutibus praeterea omnium pulcherrimis ac prestantissimis ornata, & meritis innumerabilibus maxima. Quinetiam (quod infinitis partibus dignus est) diuinitas porrigitur, cui hypostatice id ipsum corpus & anima illud informans vniuntur, ita ut in Eucharistia agnosci debeat eorum omnium creator & supremus Dominus, omnis boni auctor, perfectionum magnitudine & numero infinitus, maiestate supra quam cogitari potest augustissimus, & ideo cum omni animi submissione adorandus, & tanquam excedens omnem mentis nostrae captum humiliter suscipiendus potius, quam parum caute dispiciendus; ne, iuxta Sapientem Proverb. 25. seruatores maiestatis opprimamur à gloria.

De procuranda humilitate.

SECTIO II.

Secundo loco procurare debemus humilitatem, quae Christus in ordine ad hoc Sacramentum commendauit, cum illud instituturus Discipulorum pedes lauit, seque exemplum dedisse ait, ut faceret quemadmodum ille fecit, Ioan. 13.]

Expendendo igitur, quod in nobis ad vilem corporis conditionem, accedat animae (etiam peccatis per confessionem expiatis) miser status, ob tot, tamque varias ad peccata propensiones, quibus est obnoxius; demitamus nos, atque erubescamus coram Deo, ponderantes quam indigni simus,

ut nostri